

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลที่สอดคล้อง กับนโยบาย การจัดแนวประสบการณ์ มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาการพฤติกรรม ของเด็กเป็นอย่างดี โดยเฉพาะนโยบายการจัดแนวประสบการณ์ประเภทเตรียมความ พร้อม แลกการจิตสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลในปัจจุบัน ก็ยึดหลักการจัด ตามขนาดมาตรฐานขั้นต่ำของกฎกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้เป็นเกณฑ์ในการ ออกแบบอาคารโรงเรียนอนุบาล และการจิตสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งสามารถจัดให้มี ประสิทธิภาพ ตามแต่ละประเภทนั้นก็ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าขึ้นมา งานวิจัยนี้เป็นความ พยายามที่จะกระตุ้นให้ก่อออกแบบตระหนักใน ความสำคัญของการจิตสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แต่ละประเภทโรงเรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดแนวประสบการณ์ เพื่อการพัฒนา การพฤติกรรมเด็ก เด็กแต่ละวัยนั้นมีความคล้ายคลึงกันในบางเรื่อง แต่ก็มี ความแตกต่าง เป็นรายบุคคล สถานการณ์การเรียนรู้ของเด็กย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม เด็กเล็ก ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการแตะต้องสัมผัส และจะเรียนรู้ จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ง่าย การจัดสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องที่เป็นความรับผิดชอบของครู และผู้ปกครอง อุปกรณ์ที่จัดให้เด็กเล่นควรเป็นสิ่งที่หาง่าย และส่งเสริมความคิดริเริ่ม ให้เด็ก การเลือกทำเลที่ตั้งของโรงเรียน การจัดห้องเรียน การปลูกต้นไม้ภายในบริเวณ นับว่ามีความสำคัญที่จะต้องพิจารณาให้เหมาะสม จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความ สามารถใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งแวดล้อมที่จัดให้เด็กไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใน การเล่นในร่มหรือกลางแจ้ง รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีประสบการณ์มากขึ้น มีความเข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมีความเจริญเติบโตได้ทุกด้าน การศึกษาชั้นนี้ สรุปและกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการออกแบบและวางผังโรงเรียนอนุบาลได้ดังนี้

สถานที่ตั้งโรงเรียน

ลักษณะทั่วไปของสถานที่ตั้งโรงเรียนอนุบาล

1. ควรอยู่ภายในบริเวณชุมชน หรือไม่ห่างไกลจากชุมชนมากนัก อาจจะต้องอยู่

ระหว่างที่ทำงานกับบ้านพักอาศัย ซึ่งระยะที่ตั้งโรงเรียนห่างจากถนนหลักซึ่งเป็นถนนใหญ่ พอดูครู่ที่จะยังไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไกลเกินไป จนทำให้เกิดความไม่สะดวกในการ เข้าถึง

2. สถานที่ตั้งที่อยู่ใกล้ถนนใหญ่ จะประสบปัญหาการรบกวนในค่านเสียงรบกวนจากรถยนต์ตลอดเวลา รวมทั้งสภาพของกลิ่นควันรถยนต์ และความสกปรกพลานซึ่งรบกวนต่อสมาธิของ เด็ก ซึ่งควรหลีกเลี่ยง

3. ที่ตั้งโรงเรียนอนุบาลที่เหมาะสม ควรอยู่ห่างจากถนนใหญ่พอดูครู่เพียงพอที่จะห่างจากมลภาวะ แต่ไม่ควรอยู่ลึกเข้าไปในซอยมากจนทำให้เกิดปัญหา เรื่องการเข้าถึง

สภาพภายในบริเวณโรงเรียนอนุบาล

ควรมีการจัดตกแต่งให้สวยงามเป็นสถานที่อันสะอาดสวยงาม น่ารื่นรมย์ มีการปลูกต้นไม้เพื่อช่วยเสริมสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติคล้ายคลึงกับบ้านที่ดีของเด็ก ๆ ให้มากที่สุด

แก่อาคารเรียนที่เป็นอาคารคึกคักแปลงจากอาคารเดิมจะประสบปัญหาในเรื่องของขนาดห้องเรียนที่สามารถจัดโต๊ะกว้างที่สุดเพียง ขนาด 5x7 ตารางเมตร และขนาด 6x6 ตารางเมตร ซึ่งเป็นห้องเรียนขนาดเล็กเท่านั้น และบางห้องก็ปรากฏมีเสากลางห้องเรียน แต่ลักษณะการจัดแนวประสการณการเรียนแบบประเภทเตรียมความพร้อมซึ่งเป็นการเรียนในลักษณะเล่นปนเรียน จึงทำได้ไม่ค้พอ นอกจากลดจำนวนนักเรียนลงจาก 25 คน เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ

ความแตกต่างกันระหว่างอาคารเรียนที่สร้างใหม่กับอาคารเรียนที่คึกคักแปลงมาจากอาคารพักอาศัย สรุปได้ว่า อาคารเรียนที่คึกคักแปลงมาจากอาคารบ้านพักอาศัยจะมีห้องขนาดเล็ก ซึ่งการจัดแนวประสการณแบบเตรียมความพร้อม จะต้องมีการลดจำนวนนักเรียน แต่ยังสามารถจัดแนวประสการณแบบเตรียมความพร้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นกัน ซึ่งต่างจากอาคารเรียนที่สร้างใหม่ที่สามารถออกแบบและสามารถจัดอาคารแบบโคกก็ได้และสามารถจัดสนามเด็กเล่นในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพมากกว่า

ความแตกต่างระหว่างอาคารสูงชั้นเดียว กับอาคารสูงสองชั้น หากมีพื้นที่คินกว้างขวางเพียงพอแก่การจัดโรงเรียน อาคารเรียนแบบชั้นเดียวจะมีความเหมาะสม

กว่าอาคารสองชั้น ในเรื่องความสะดวกในการเข้าออกห้องเรียน และสามารถติดต่อกับสนามเด็กเล่น ซึ่งเป็นกิจกรรมเล่นปนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดูแลควบคุมเด็กได้อย่างทั่วถึงกว่า

ในเรื่องการจัดกลุ่มอาคารเรียน ซึ่งลักษณะการจัดกลุ่มอาคารเรียนแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ 1.แบบแถว 2.แบบกลุ่ม 3.แบบวงล้อม สรุปได้ว่า การจัดอาคารเรียนในลักษณะแบบวงล้อมจะมีลักษณะของทางสัญจรและการเข้าออกสะดวกที่สุด รวมทั้งยังมีความเป็นส่วนตัวพอสมควรซึ่งมีความเหมาะสมกว่าแบบอื่น แต่ก็ยังมีผลเสียในด้านการจัดทิศทางเรื่องแกลดลม (Orientation) อยู่บ้าง

ลักษณะพื้นที่สนามและส่วนอื่น ในบริเวณโรงเรียนควรจะมีลักษณะการปรับพื้นเรียบทั้งที่เป็นสวน และส่วนที่เป็นสนามเด็กเล่น

สภาพสนามเด็กเล่น

ลักษณะสนามเด็กเล่นที่พบแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ แบบปิดล้อม, แบบกึ่งเปิด, แบบเปิด, แบบทั่วไป ซึ่งสนามเด็กเล่นในแบบมีอาคารปิดล้อมจะทำการควบคุมดูแลการเล่นของเด็กได้ดีที่สุด และรองลงมาได้แก่แบบกึ่งเปิด ซึ่งสนามที่มีอาคารเป็นส่วนปิดล้อมนี้จะมีลักษณะของความควบคุมดูแลสนามเด็กเล่นดีกว่าสนามเด็กเล่นที่ใช้รั้วเป็นส่วนปิดล้อม

ในเรื่องความร่มรื่นซึ่งสนามเด็กเล่นในแบบปิดล้อมและกึ่งเปิดจะมีลักษณะของตัวอาคารที่ให้ร่มเงาแก่สนามเด็กเล่นได้มากกว่าแบบเปิดและแบบทั่วไปอย่างเห็นได้ชัดเจน

และจากการศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องขนาดสนามเด็กเล่นระหว่างโรงเรียนแบบเตรียมความพร้อมและแบบเร่งเรียนพบว่า โรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีขนาดและลักษณะทั่ว ๆ ไปเหมือนกัน ซึ่งแตกต่างกันตรงที่การใช้พื้นที่สนามเด็กเล่นของโรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อมมีมากกว่าประเภทเร่งเรียน

สภาพห้องเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบขนาดห้องเรียนทั้ง 4 ขนาด สรุปได้ว่า ขนาดห้องเรียน 7x9 ตารางเมตร และ 6x8 ตารางเมตร มีขนาดที่เหมาะสมในการจัดแนวประสบการณ์ประเภทเตรียมความพร้อมมากที่สุดด้วยความต้องการ (Need) ในการใช้พื้นที่จัดกิจกรรม แต่ห้องเรียนทั้งสองขนาดนี้มีความแตกต่างกันในด้านความจุของจำนวนนักเรียน ซึ่งมีผลต่อจำนวนครูผู้สอนในห้องเรียน

ห้องเรียนขนาด 7x9 ตารางเมตร สามารถรับนักเรียนได้ 35 คน ด้วยครูผู้สอน 1 คน, ครูผู้ช่วย 1 คน ในขณะที่ห้องเรียนขนาด 6x8 ตารางเมตร สามารถรับนักเรียนได้ 25 คน ด้วยครูผู้สอน 1 คน

ในขณะที่อัตราส่วนการใช้พื้นที่ห้องเรียน ขนาด 7x9 ตารางเมตร ใช้พื้นที่ 1.80 ตารางเมตร/คน และอัตราการใช้พื้นที่ห้องเรียนขนาด 6x8 ตารางเมตร ใช้พื้นที่ 1.92 ตารางเมตร/คน โดยความแตกต่างในการใช้พื้นที่ที่มีความแตกต่างกันน้อยมาก และสามารถจัดให้เด็กนอนในห้องเรียนได้ทั้งสองขนาด แต่จากการวิเคราะห์ สรุปให้เห็นได้ว่า ครูผู้สอนมีความต้องการห้องนอนซึ่งแยกต่างหากจากห้องเรียน ด้วยความต้องการของความสะดวกในการจัดหรือปรับเปลี่ยนส่วนนอน¹

ในลักษณะการจัดห้องเรียนขนาดเล็กคือขนาด 5x7 ตารางเมตร และ 6x6 ตารางเมตร ถ้าต้องการจัดแนวประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการลดจำนวนนักเรียน เพื่อให้มีพื้นที่เหลือสำหรับการจัดกิจกรรม หรือจำเป็นต้องมีห้องโถงที่เชื่อมต่อการเดินทางเนื่องจากการลดจำนวนนักเรียนให้น้อยเกินไปจะทำให้เกิดความสับสนเปลืองในค่านทรัพยากรครูผู้สอน

การเลือกใช้ขนาดห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับการออกแบบจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกขนาดห้องเรียนที่เหมาะสมอีก เช่น ขนาดที่ดิน, ระบบโครงสร้างอาคาร, ค่าใช้จ่ายบุคคลากร ฯลฯ

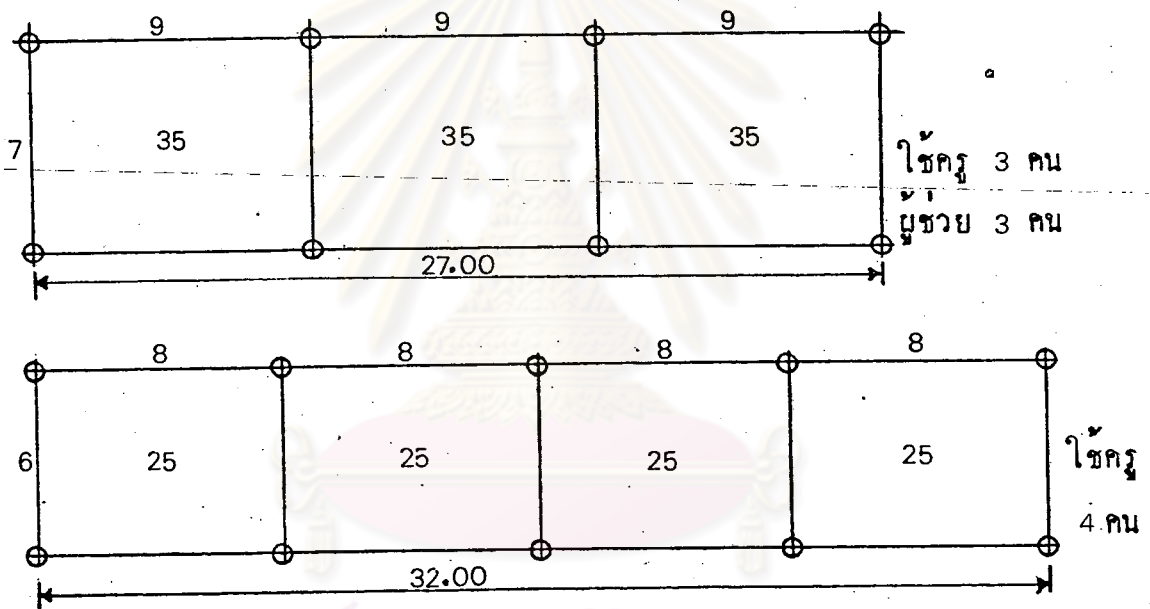
ผลการวิเคราะห์ห้องเรียนเรื่องความต้องการการใช้ส่วนนอนในห้องเรียน
ในโรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อม หน้า 79

ตัวอย่างการจัดห้องเรียนสำหรับนักเรียน 100 คน เปรียบเทียบระหว่าง
ห้องเรียนขนาด 7x9 ตารางเมตร กับ ห้องเรียนขนาด 6x8 ตารางเมตร

ห้องเรียนขนาด 7x9 ตารางเมตรสามารถจัดห้องเรียนได้ 3 ห้องเรียน
ครูผู้สอน 3 คน ครูผู้ช่วย 3 คน

ห้องเรียนขนาด 6x8 ตารางเมตรสามารถจัดห้องเรียนได้ 4 ห้องเรียน
ครูผู้สอน 4 คน

ภาพที่ 5.1 แสดงเปรียบเทียบการจัดห้องเรียนสำหรับเด็ก 100 คนระหว่าง
ห้องเรียนขนาด 7x9 กับ 6x8 ตารางเมตร

ซึ่งจะเห็นได้ชัดเลยว่าความสิ้นเปลืองในเรื่องบุคลากรของห้องเรียน
ขนาด 7x9 ตารางเมตร มีมากกว่า ห้องเรียนขนาด 6x8 ตารางเมตร แต่ความยาว
ของห้องเรียนขนาด 6x8 ตารางเมตร มีความยาวมากกว่า ดังนั้นจำเป็นต้องคำนึง
ถึงขนาดที่ดินเป็นส่วนประกอบอีกปัจจัยหนึ่งว่ามีความกว้างเพียงพอสำหรับการจัดห้องเรียน
ขนาดไหน

ในการพิจารณาในการออกแบบห้องเรียนไม่มีแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ
ที่ดีที่สุด ดังนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

เนื่องจากในทางปฏิบัติ การจัดการเปลี่ยนแปลงสำหรับเล่นกิจกรรมมีน้อยมาก แม้รูปแบบต่าง ๆ ในการจัดจะมีหลายรูปแบบ โดยเฉพาะสำหรับโรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อม แต่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบแต่ละวันจะมีความคืบหน้าเพียงเล็กน้อย แม้การจัดพื้นที่ในการเตรียมส่วนนอน ทั้งนี้หากมีพื้นที่เหลือเพียงพอควรมีห้องนอนแยกต่างหากจากห้องเรียน

ลักษณะทางกายภาพของห้องเรียนในตำแหน่งที่ตั้งห้องเรียน พบว่า สถานที่ตั้งของห้องเรียนควรตั้งอยู่ในบริเวณที่มีความเป็นส่วนตัว สามารถเข้าถึงได้สะดวก อยู่ใกล้ห้องน้ำ และประตูทางออกควรอยู่ในทิศทางที่จะออกไปสู่สนามโล่งสะดวก

ลักษณะของห้องเรียน ที่สำคัญคือควรมีขนาดที่เหมาะสมดังที่กล่าวมาข้างต้น และมีความยืดหยุ่นในการจัดห้องสำหรับกิจกรรม โดยมีพื้นที่โล่งสำหรับจัดกิจกรรมอื่นอีกหลายรูปแบบ

การจัดตกแต่งห้องเรียน ควรมีผนังสำหรับติดรูปภาพประกอบการจัดประสบการณ์ และให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ ผนังไม่ควรทึบหมด 4 ด้าน ควรมีบางส่วนเปิดเห็นทัศนียภาพ การตกแต่งให้คล้ายบ้าน ซึ่งอาจประกอบด้วยมุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มุมหนังสือ, มุมบ้าน, มุมบล็อก ซึ่งช่วยเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นคล้ายบ้าน จะช่วยให้ความอบอุ่นแก่เด็กได้ และมีการตกแต่งลบเหลี่ยมมุมบางส่วนในห้องเพื่อลดอุบัติเหตุ

รูปแบบของห้องเรียน เมื่อพิจารณาจากขนาดห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็ก 35 คน โดยครูผู้สอน 1 คน, ครูผู้ช่วย 1 คน จะมีขนาด 7x9 ตารางเมตรเท่ากับ 63 ตารางเมตร หรือสำหรับเด็ก 25 คน โดยครูผู้สอน 1 คน จะมีขนาด 6x8 ตารางเมตร หรือเท่ากับ 48 ตารางเมตร ดังนั้นควรรูปแบบของกิจกรรมในหลายรูปแบบ และลักษณะของชุดโต๊ะ-เก้าอี้ ที่เหมาะสมคือแบบชุดเดี่ยว ทั้งแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าและแบบสี่เหลี่ยมคางหมู จึงทำให้ขนาดห้องเรียนในรูปแบบของการจัดแบบเตรียมความพร้อมจึงไม่จำกัดในรูปทรงของห้องเรียนที่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าเสมอไป สามารถจัดรูปทรงห้องเรียนเป็นแบบต่าง ๆ ได้ เช่น แบบหกเหลี่ยมคางหมู ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับทางเลือกชุดโต๊ะ-เก้าอี้ และการจัดกลุ่มกิจกรรม เป็นปัจจัยหลัก แต่ห้องเรียนในรูปทรงต่าง ๆ นอกเหนือจากแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าจะไม่เหมาะสมกับการจัดแนวประสบการณ์แบบเร่งเรียนเลย

ครุภัณฑ์ในห้องเรียน

จากการศึกษาพบว่า ครุภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งภายในห้องเรียน ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีลักษณะที่เหมาะสมคือสามารถโยกย้ายได้ง่าย สะดวกสบาย วัสดุที่ใช้มีทั้งโครง เหล็กชุบไม้อัด และโครงไม้ล้วน ๆ มีสัดส่วนที่พอเหมาะแก่เด็ก น้ำหนักเบา พอดีแก่เด็ก ๆ จะสามารถช่วยครูจัดกลุ่มกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ เป็นต้นว่า แบบกึ่งวงกลม, แบบกลุ่มอิสระ, แบบแถวตอน, แบบกลุ่มย่อย และแบบแถวหน้ากระดาน ขนาดครุภัณฑ์ที่เหมาะสมที่พบมีขนาดพอเหมาะกับสัดส่วนเด็กคือ โต๊ะสำหรับเด็กสูงประมาณ 33-38 ซม. เก้าอี้แบบมีพนักหิ้ง ตัวเก้าอี้สูงประมาณ 23 ซม.

ลักษณะครุภัณฑ์แบบชุดโต๊ะเกี่ยวข้องคือโต๊ะที่มีขนาด 35 x 70 ซม. ซึ่งเป็นแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือแบบสี่เหลี่ยมคางหมู จะมีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ที่เรียกว่าแบบชุดโต๊ะหมู่ ขนาด 35 x 140 ซม. หรือขนาด 70 x 140 ซม. ซึ่งครุภัณฑ์แบบโต๊ะเกี่ยวข้องก็เหมาะสมสำหรับโรงเรียนที่มีการจัดแนวประสบการณ์แบบประเภทเตรียมความพร้อมเท่านั้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครุภัณฑ์ในห้องเรียนระหว่างโรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อมและประเภทเร่งเรียน สรุปได้ว่า จำนวนโต๊ะ, เก้าอี้สำหรับโรงเรียนที่มีแนวประสบการณ์ทั้ง 2 ประเภท พอเพียงกับจำนวนนักเรียน แต่โรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อมจะมีอุปกรณ์ประเภทมุมกิจกรรมแก่เด็ก เป็นต้นว่า มุมบ้าน, มุมบล็อก, มุมหนังสือ ซึ่งโรงเรียนประเภทเร่งเรียนจะไม่ได้จัดไว้

ลักษณะการจัดกลุ่มกิจกรรมของห้องเรียนด้วยโต๊ะ, เก้าอี้ ของโรงเรียนอนุบาลประเภทเตรียมความพร้อม จะมีลักษณะการจัดหลายรูปแบบ มากกว่าการจัดครุภัณฑ์ของโรงเรียนอนุบาลประเภทเร่งเรียน และลักษณะการจัดแบบแถวหน้ากระดานของโรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อมมีลักษณะการจัดที่น้อยมาก ในบรรดาารูปแบบการจัดหลาย ๆ ประเภท ในแบบกึ่งวงกลม, แบบกลุ่มย่อย, แบบกลุ่มอิสระ, แบบแถวตอน และแบบแถวหน้ากระดาน ซึ่งตรงกันข้ามกับโรงเรียนอนุบาลประเภทเร่งเรียน ซึ่งมีการจัดแบบแถวหน้ากระดานมากที่สุด ซึ่งการจัดกลุ่มกิจกรรมของโรงเรียนประเภทเตรียมความพร้อมจะมีลักษณะกิจกรรมรวมเป็นส่วนใหญ่

เครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนามในบรรดา ซิงช้า, เครื่องปั่นป่าย, เครื่องลอค, บ่อทราย, ที่ลื่น, ไม้กระดก, ม้าโยก ซึ่งเครื่องเล่นที่มีการส่งเสริมการฝึกกล้ามเนื้อและทักษะการทรงตัว ได้แก่ เครื่องลอคและเครื่องปั่นป่าย ตามลำดับ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า โรงเรียนอนุบาลประเภทเตรียมความพร้อมมีจำนวนเครื่องเล่นและการใช้เครื่องเล่นสนามมากกว่าโรงเรียนอนุบาลประเภทเร่งเรียน โดยเฉพาะเครื่องเล่นที่ส่งเสริมการฝึกกล้ามเนื้อและทักษะการทรงตัว ซึ่งมีมากกว่า

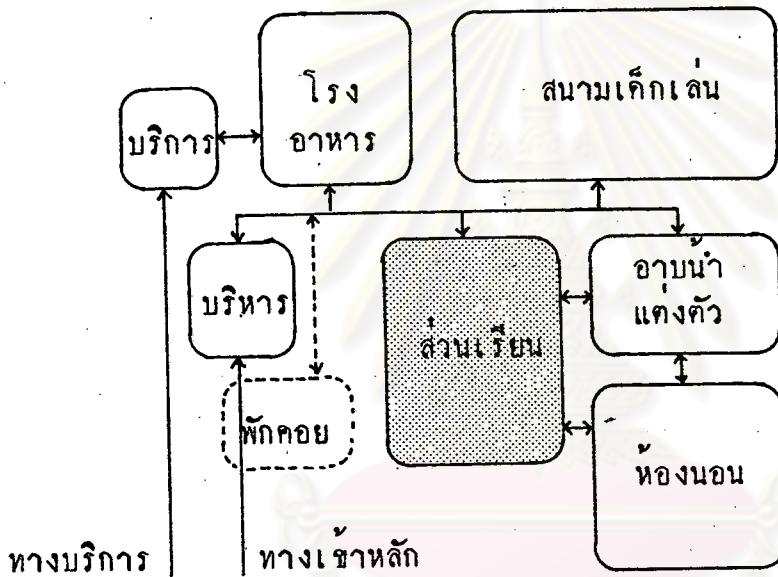
ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลที่จะเพิ่มเติมอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามจึงควรที่จะเสริมอุปกรณ์ประเภท เครื่องปั่นป่าย และเครื่องลอค แก่เด็กมากกว่าที่จะเสริมเพียงซิงช้า หรือไม้กระดกซึ่งมีอันตรายมากกว่าอุปกรณ์ดังกล่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

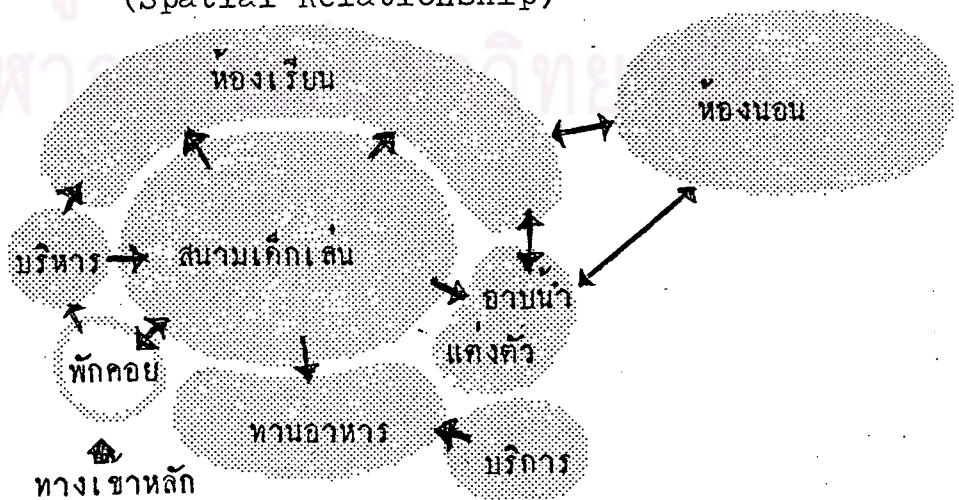
ลักษณะการจัดวางองค์ประกอบภายในบริเวณโรงเรียน

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอนุบาลซึ่งสามารถแสดงออกในรูปของแผนภูมิ (Function Diagram) และจากการศึกษาวิจัยนี้ สามารถสรุปออกมาเป็นแนวความคิดของการจัดวางตำแหน่งพื้นที่ ที่เหมาะสม ดังภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.2 แสดงการจัดแผนภูมิการติดต่อภายในโรงเรียนอนุบาล (Function Diagram)

ภาพที่ 5.3 แสดงการจัดวางตำแหน่งพื้นที่ ที่เหมาะสม (Spatial Relationship)

ข้อเสนอแนะในการออกแบบสภาพแวดล้อม

ผลของการศึกษาวิจัย ได้ชี้ให้เห็นว่าลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาล มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ใช้สอยตามทฤษฎีทางจิตวิทยาสภาพแวดล้อม ดังนั้นการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพของโรงเรียนอนุบาลให้ถูกต้องตามแนวการจัดประสบการณ์ จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาแก่เด็กทั้งทางร่างกาย, สติปัญญา, อารมณ์และสังคม เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาขั้นต่อไป จึงควรรำข้อมูลด้านแนวการจัดประสบการณ์และพฤติกรรมเด็กมาพิจารณาอย่างจริงจังในระบบการออกแบบ เช่นเดียวกับข้อมูลด้านอื่น ๆ เพื่อให้สภาพแวดล้อมกายภาพสนองประโยชน์ใช้สอยได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

ข้อเสนอแนะในค่านิยมเกณฑ์มาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลที่มีต่อพฤติกรรมผู้ใช้สอยอันมีผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการจัดแนวประสบการณ์ ซึ่งมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการตั้ง เป็นเกณฑ์กว้าง ๆ จึงเห็นควรที่จะเพิ่มเติมในลักษณะเสนอแนะ เรื่องการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสมกับแนวการจัดประสบการณ์ประเภทเตรียมความพร้อม เพื่อความชัดเจนในลักษณะทางกายภาพ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดแนวประสบการณ์ อันเป็นแนวทาง เลือกอีกลักษณะหนึ่งแก่โรงเรียนอนุบาล ที่จะสร้างขึ้นใหม่หรือปรับปรุง และเกณฑ์ที่กำหนดบางเกณฑ์เช่นเรื่อง ขนาดห้องเรียน น่าจะกำหนดด้วยพื้นที่มากกว่าขนาด หรือระยะที่ตายตัว

ข้อเสนอแนะ

ผลสรุปจากการศึกษาข้างต้นได้เป็นข้อยืนยันว่า อิทธิพลของลักษณะทางกายภาพที่มีต่อพฤติกรรมผู้ใช้สอย ซึ่งเป็นเหตุให้ประสิทธิภาพการจัดแนวประสบการณ์มีความแตกต่างกัน ดังนั้นลักษณะขององค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญที่สนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพการจัดแนวประสบการณ์ คือ เรื่องการวางผังอาคาร, การจัดกลุ่มห้องเรียน, ลักษณะห้องเรียน การจัดครูภัณฑ์ และการจัดคุณภาพของสนามเด็กเล่น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นข้อแตกต่างของโรงเรียนอนุบาลในแต่ละโรงเรียน

การออกแบบให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการจัดแนวประลบการณนี้ ผู้ออกแบบจะ ต้องคำนึงว่าโรงเรียนอนุบาลไม่เหมือนกับโรงเรียนในระดับประถมหรือระดับอื่น ๆ ลักษณะ การจัดการเรียนการสอนเป็นลักษณะของการเล่นปนเรียน หรือการจัดกิจกรรมในรูปแบบ ต่าง ๆ มากกว่าการนั่งคิออยู่ที่โต๊ะเรียน ดังนั้นรูปแบบกายภาพจึงจำเป็นต้องจัดให้มี ความยืดหยุ่น (flexible) เปลี่ยนแปลงได้ง่าย แต่มีความเป็นสัคส่วนในการใช้สอย ซึ่งสามารถแยกกิจกรรมย่อยและกิจกรรมรวมไคหลายรูปแบบ จะเห็นไคว่าพื้นที่การใช้สอย แบบเล่นปนเรียนนี้ หากการจัดการติคต่อระหว่างห้องเรียนกับสนามเด็กเล่นมีความสะดวก มาก ทำให้การใช้พื้นที่สนามเด็กเล่นมีประสิทธิภพสูง

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเรื่องอิทธิพลขององค์ประกอบทางกายภาพ คือ สภาพ ที่ตั้ง, สนามเด็กเล่น, ห้องเรียน, ครุภคิ และเครื่องเล่นสนาม เป็นตัวแปรที่สำคัญ อย่งไรก็ตามยังมีตัวแปรทางกายภาพอื่นอีกมากที่อาจนำมาเป็นข้อศึกษาอื่นจะทำให้เกิด ประโยชน์ต่อไปไค เช่น

- การศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องอิทธิพลของความหนาแน่น, การจัดผังบริเวณ อาคารต่อประสิทธิภพการเรียนการสอน และการป้องมลภาวะ

- การศึกษากายภาพที่แตกต่างกันระหว่างโรงเรียนที่มีการศึกษาระดับอื่นกับ โรงเรียนในระดับอนุบาลเพียงอย่งเดียว

- การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลที่เป็นอาคารชั้นเดียว กับ อาคาร 2 ชั้นขึ้นไป ต่อประสิทธิภพการเรียนการสอน

- เนื่องจากตัวอย่างห้องเรียนที่สำรวจพบ มีห้องเรียนตัวอย่างรูปหกเหลี่ยม เพียงโรงเรียนเดียว ซึ่งเป็นห้องเรียนที่มีรูปร่างแปลกไป จากรูปร่างสี่เหลี่ยมมาตรฐานทั่วไป ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบห้องเรียนรูปร่างต่าง ๆ กัน จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

สิ่งเหล่านี้ก็ล้วนเป็นเรื่องอิทธิพลของลักษณะทางกายภาพ ที่อาจนำมาศึกษาค้นคว้าต่อไปไค เพื่อเป็นแนวทางอันเหมาะสมในการออกแบบ และพัฒนาโรงเรียนอนุบาลในอนาคต